

Přírodní památka Sítovka – východočeská borovice a mrtvé dřevo, představení managementu PP na majetku Městských lesů Hradec Králové a. s.

Podklady pro exkursi v rámci úvodního semináře k projektu Pěstební opatření pro zvýšení biodiverzity v lesích v chráněných územích, Opočno 23.4.2015

Ondřej Špulák, Radek Jůza

Přírodní památka (PP) Sítovka se nachází v nadmořské výšce okolo 260 m na majetku Statutárního města Hradec Králové, který spravují Městské lesy Hradec Králové a. s. Její rozloha je 8,14 ha. Ochrana na lokalitě započala v roce 1960.

Lokalita představuje významný komplex lesního ekosystému, ve kterém lesní hospodáři po dohodě s pracovníky ochrany přírody dále uplatňují opatření zvyšující biodiverzitu chráněného území. Hlavním předmětem ochrany je zde smíšený lesní porost s borovicí lesní místního ekotypu a dubem letním, které mají vlivem předchozího hospodaření na lokalitě významné zastoupení.

Přírodní prostředí lesního porostu s bohatým zastoupením mrtvého dřeva vytváří podmínky pro celou řadu rostlin a živočichů, typických zvláště pro bezkolencové a jedlové dubohabřiny. V porostech přirozeně dominoval dub letní s významným zastoupením lípy srdčité, jedle bělokoré a buku lesního. Mezi přimíšené a vtroušené dřeviny patřil jasan ztepilý, javor mléč, borovice lesní, jilm habrolistý, na vlhčích stanovištích pak olše lepkavá. Borovice spolu s břízou bělokorou a topolem osikou tvořily ranně sukcesní stadia porostních mezer.

Na konci roku 2014 proběhlo v jižní části přírodní památky mapování struktury lesního porostu (hroubí) a zaměření rozkládajícího se dřeva, včetně hodnocení stupně jeho rozkladu.

Struktura porostu

Z měření **struktury živého porostu** vyplývá, že zde průměrně roste 468 stromů se zásobou 599 m³.ha⁻¹. Ve stromovém patře bylo zaznamenáno 12 druhů dřevin. Početně nejvyšší zastoupení měla lípa srdčitá (44 %), o další pozice se dělil smrk ztepilý (26 %), borovice lesní (15 %) a dub letní (7 %) (tabulka 1). Na celkové porostní zásobě se nejvíce podílela borovice (36 %) spolu s dubem (31 %), smrkem (17 %) a lípou (11 %). Průměrný objem dubu dosahoval 5,5 m³, u borovice to bylo 3,0 m³.

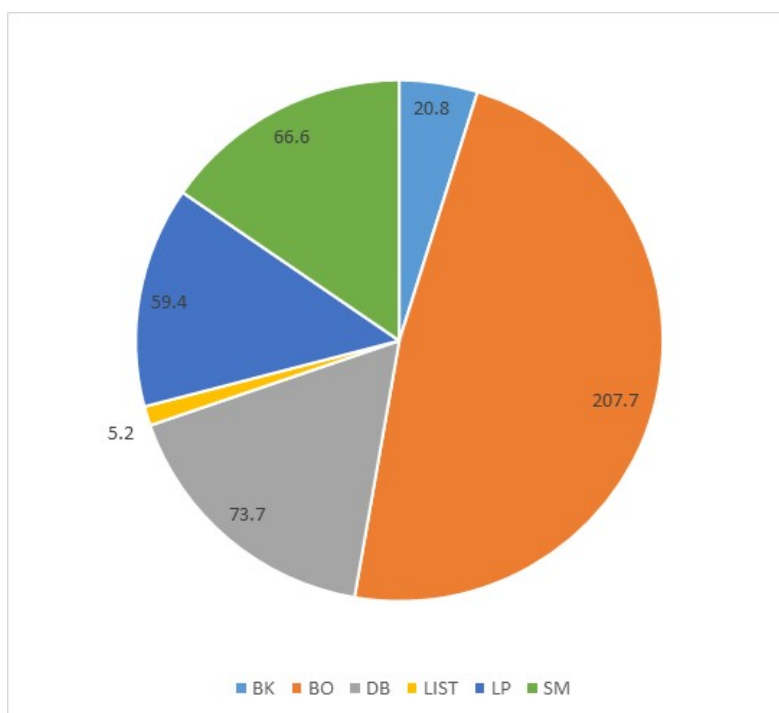
Jednotlivé dřeviny měly rozdílné tloušťkové a výškové členění. Největší tloušťkové rozpětí vykazoval dub (7-131 cm) spolu s borovicí a lípou (7-100 cm). Jeřáb, bříza, jasan, olše a osika se vyskytovaly pouze v podúrovni. Na ploše se jednotlivě vyskytovaly polykormony silnějších lip (kmenů vyrůstajících z původního pařezu).

Horní porostní etáž je tvořena borovicí se smrkem a dubem, jednotlivě jsou v úrovni zastoupeny i další dřeviny. Nejvyšší stromy, ke kterým patří borovice, přesahují výšku 40 m, úroveň stromy mají výšku okolo 35 m.

V současné skladbě dospělého porostu, na rozdíl od přirozené druhové skladby, zcela chybí jedle bělokorá, je proto vnášena výsadbou pod částečnou clonu porostu, převážně do oplocenek.

Tabulka 1. Porostní charakteristiky (živý porost).

Dřevina	Početnost (%)	Maximální tloušťka (cm)	Výška středního kmene (m)	Podíl na zásobě (%)	Objem středního kmene (m ³)
BK	2,7	76	26,4	2,6	1,24
BO	15,1	97	32,5	35,7	3,04
BR	0,8	17	12,2	0,0	0,05
DB	7,3	131	30,7	31,4	5,50
HB	2,5	59	22,3	1,9	1,01
JR	0,3	21	13,5	0,0	0,10
JS	0,0	14	15,6	0,0	0,11
LP	43,9	100	15,3	10,9	0,32
MD	0,2	44	26,3	0,1	0,98
OL	1,3	36	17,1	0,3	0,28
OS	0,1	21	19,6	0,01	0,29
SM	26,0	71	21,9	16,9	0,84
Suma / Průměr	100		21,2	100	1,28

Obr. 1. Objem rozkládajícího se dřeva (ležíci a stojící) v PP Sítovka podle dřevin. Kategorie LIST zahrnuje méně zastoupené listnáče (HB, JR, OLL).

Zásoba rozkládajícího se dřeva

Při měření rozkládajícího se (nesprávně též označovaného jako "mrtvého") dřeva (ležíci i stojící) bylo podchyceno dřevo v souhrnném objemu 434 m³ hroubí, to odpovídá objemu 53 m³.ha⁻¹. Zjištěný objem dřeva byl tak cca dvojnásobný, než je na daném stanovišti doporučované minimum pro síť porostů v krajinně zajišťujících ochranu saprofytických organismů (20-30 m³.ha⁻¹; Bače et Svoboda 2014). Ležící dřevo tvořilo 80 % z celkového

dominovaly ve 3 stupni, lípové kmeny byly nejčastější ve stupni rozkladu 1. U ležícího dřeva dominovaly střední tloušťky, nejsilnější stromy dosahovaly středové tloušťky přes 60 cm.

Současný přístup k ponechávání rozkládajícího se dřeva předpokládá spíše vytvoření sítě lesních porostů s ponechaným rozkládajícím se dřevem, než jeho rovnoměrné rozmístění v krajině. Vhodnými porosty pro ponechávání rozkládajícího se dřeva jsou místa se zvýšenou ekologickou hodnotou. Cílem je zajištění výskytu co nejširší škály druhů, typů a stádií rozkladu dřeva v porostech, aby byla zajištěna široká škála biotopů pro organismy na rozkládající se dřevo vázané. Dřevo ponechané v PP Sítovka je tak z ekologického hlediska významné pro širší území okolních lesních porostů.